

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 16 februari 1917 kl. 2.30 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av en av herr Källman m. fl. väckt motion, nr 13, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avskaffande av entreprenadsystemet vid lantbrevbäringens ordnande.

Närvarande: herrar von Sneidern, Winberg, Holm, Johansson i Brånalt*, Johansson i Trollhättan*, Carlsson i Solberga, Ericsson i Åtvidaberg*, Larsson i Kroken, Skareen och Osberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren av herr Källman m. fl. väckt motion, nr 13, som för förberedande behandling hänvisats till kammarens tredje tillfälliga utskott, hava motionärerna hemställt: a) att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida icke för lantbrevbäringens ordnande det nu använda entreprenadsystemet kunde avskaffas och ersättas med andra tidsenliga bestämmelser, såväl ifråga om avlöningsförhållanden som tjänstgöring och anställningsvillkor, samt b) att vid den blivande utredningen särskild uppmärksamhet ägnades frågan om brevbäringens ordnande uti förstads- och andra stadsliknande samhällen, varigenom där anställda brevbärare i görigaste mån likställdes med motsvarande befattningshavare i städerna.

Beträffande motiveringen till denna hemställan hänvisar utskottet till motionen.

Uti en vid 1915 års riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 36, hemställde herrar Nilsson i Tånga och Thorsson, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl.

Motion vid
1915 års riksdag.

Måjt låta utreda, huruvida icke det för lantbrevbäringens ordnande använda entreprenadsystemet kunde avskaffas och ersättas med mera tidsenliga bestämmelser såväl i fråga om avlöningsförhållanden som tjänstgörings- och anställningsvillkor.

Till stöd för denna hemställan anförde motionärerna bland annat följande:

»För ombesörjande av postbefordran på landsbygden, där detta icke kan ske medelst järnväg, användas för utdelande av postförsändelser, brev m. m. lantbrevbärare, samt för ombesörjande av slutna post från en till annan postanstalt postförare.

Lantbrevbäraren har ett ganska komplicerat arbete. Han skall till allmänheten vid den linje han tillryggalägger utdela såväl vanliga som rekommenderade försändelser, paket intill viss vikt, tidningar m. m. och han skall dessutom från allmänheten mottaga samma slags försändelser, tidningsrekvisitioner med åtföljande penningar m. m. samt därjämte försälja frimärken och tömma brevlådor. Å vissa linjer finnas anställda så kallade lantbrevbärare av klass I, vilka ha en större befogenhet, såsom att beställa assurerade försändelser och postanvisningar intill 500 kronor, inkassera fordran m. m.

En del lantbrevbärare äro åkande och tillhandahålla då jämväl häst och åkdon. På senare tiden ha till dessa två kategorier tillkommit personer, som utföra så kallad förstadsbrevbäring, det vill säga sådana, som beställa vanliga postförsändelser inom tätare bebyggda samhällen, såsom villastäder, i större utkanter uppstående byggnadskomplex o. s. v.

Samtliga här nämnda funktionärer äro icke i någon mån anställda på stat, utan avlönas enligt kontrakt. Beträffande deras antagande finns i den för postdirektörerna gällande instruktionen endast stadgat följande: »Då kontrakt om postbefordran å landsväg (med åkande post, gångpost eller lantbrevbäring) blivit uppsagt och ny entreprenör anses böra antagas, har postdirektören att härför vidtaga nödiga åtgärder, jämlikt gällande bestämmelser angående statens upphandlings- och entreprenadväsende.»

Den lösa anställningen och densammes fullständiga karaktär av entreprenad illustreras ytterligare av följande bestämmelser i samma paragraf: »Även om uppsägning av kontrakt icke skett, äger postdirektören att, när billigare beting antages kunna erhållas, eller anledning eljest anses föreligga, försöksvis införskaffa anbud och, i förekommande fall, vidtaga de ytterligare åtgärder, som på postdirektören må ankomma.»

Det framgår med all önskvärd tydlighet härav, att det icke är meningen att taga den minsta hänsyn till ålder i sjansten, lämplighet eller

duglighet, utan endast till det billiga priset. Det finnes heller ingen bestämmelse angående kvalifikationer om att lantbrevbärare skall vara myndig, äga god frejd samt vara skrivkunnig. Emellertid lär, enligt vad vi inhämtat, fordringarna i avseende på skrivkunnigheten inte alltid vara så stora, utan är det endast prisbilligheten, som bestämmer antagandet. I en postal uppslagsbok angives såsom det enda, som kan diskvalificera en person vid antagandet som lantbrevbärare, att vara — låghalt.

Den ersättning, som utgår till lantbrevbäraren, är som följd härav synnerligen liten, varierande samt helt och hållet beroende på tillgång och efterfrågan, ortsförhållandena m. m. Fattiga, utslitna arbetare, såsom torpare och andra, åtaga sig stundom en tung och lång landsvägspostföreling, som ofta tager större delen av dagen i anspråk och mot en ersättning av några kronor i månaden, ibland knappast en krona pr dag. Ersättningen kan räknas i ören för flera timmars arbete. Vi erinra om en lantbrevbärare, som för att åtkomma penningar tillgripit lösbrev. Vid rättegången upplystes, att han för en brevbäring, som tog så gott som hela hans arbetsdag i anspråk, åtnjutit en ersättning av 55 kr. i månaden, med vilket ersättningsbelopp han hade att försörja sig och en mycket stor familj. Den fattige lantbrevbärarens tragedi är glömd. Emellertid kvarstår detta förkastliga system, att locka arbetssökande att utbjuda sin arbetskraft på entreprenad till möjligast lägsta pris. Att det är ovärdigt ett statens verk att på sådant sätt tillgodogöra sig en billig arbetskraft, därom böra alla vara ense.

Ändamålet med denna motion är därför att fästa statsmyndigheternas uppmärksamhet på det, enligt vår uppfattning, föga tilltalande, staten ovärdiga sätt, på vilket lantbrevbärare anställas, samt som följd därav anställningens lösa beskaffenhet.

Vi tillåta oss i korthet anföra, vad vi kunnat inhämta angående motsvarande funktionärens förhållande i våra grannland Norge och Danmark.

Lantpostbuden i Norge.

Efter 1909 gälla följande bestämmelser:

Vid inträdande ledighet skall platsen som lantpostbud kungöras ledig *med den för linjen fastställda avlöningen*. Vid kungörelse om tillsättande av lantpostbud å linjen uppgives vad som bör bestämmas som lön. Kan det icke erhållas lämplig person för denna lön, skall postmästaren avgiva förslag om förhöjning av lönen, åtföljd av alla upplysningar, som erfordras för frågans bedömande. Likaledes skall länsman uttala sig om huru-

vida den föreslagna avlöningsförhöjningen kan anses passande för linjen. Vid lantpostbuds begäran om löneförhöjning skall även postmästaren uttala sig därom, lämna upplysningar om korrespondensernas storlek m. m. samt även i detta fall uttalande av länsman. För att anhålla om löneförhöjning behöver tjänsten icke uppsägas.

Särskilda regler äro fastställda för avlöningen, och äro dessa regler antagna av stortinget 1909.

Lantpostbuden i Danmark.

De nu gällande avlöningarna fastställdes 1908 och äro indelade i fyra grupper. I varje grupp är fastställd en grundlön efter linjens längd och den vägsträcka, som tillryggalägges pr dag. Lönen i de fyra grupperna bestämmes av folkmängden inom respektive orter exempelvis:

Köpenhamn—Fredriksberg. Lön pr år. Linjer på 30 km. och däröver	Städer och stadsliknande orter med 2,000 invånare.	Med 1,000—2,000 invånare.	Övriga delar av landet.
960 kr.	912 kr.	864 kr.	800 kr.

Sedan blir avlöningen mindre på kortare linjer. Alderstillägg uppnås vart 4:de år efter följande:

För lantpostbud, vars linje är 20 km. eller däröver, höjes lönen med 60 kr., mellan 15—20 km. med 45 kr. och kortare linjer med 30 kr. pr år. Dessa alderstillägg erhållas 4 gånger, och högsta lön, som ett postbud kan uppnå, är 1,200 kr. pr år. Linjens längd fastställes av poststyrelsen. Då arbetet utföres i stadsliknande samhällen, motsvarar 70 minuters arbete en längd av 2¹/₂ km. Lantpostbuden äro icke statsanställda men äro berättigade till pension efter samma grunder som den fast anställda personalen. Såsom beklädnad erhålles rock och mössa.

Det synes härav, att man i våra grannländer insett det humana uti att anställa lantbrevbärare enligt uppgjorda principer och att giva dem en i viss mån fast anställning samt pension.

Frågan om fullkomlig statsanställning är, efter vad vi tro oss veta, på dagordningen i Danmark.

I vårt land har ingenting annat härutinnan åtgjorts, än att lantbrevbärare kunna erhålla ett *understöd efter 30 års anställning, utgående*

med 50 procent av den senast fastställda avlöningen, detta dock under förutsättning av *behövande omständigheter*.

I vår tid, då man på alla områden av statsförvaltningen strävar att giva personalen en mera fast anställning, synes det oss vara välbetänkt, om staten såge till att även de funktionärer, varom här är fråga, erhöles en mera betryggad ställning. Som ett första steg härutinnan hava vi tänkt oss, att en avlöningsnorm skulle utarbetas i likhet med vad fallet är i Norge och Danmark, samt platserna skulle kungöras till ansökan lediga med angivande av avlöningen och därefter den mest kvalificerade antagas. Efter viss tid borde någon löneförhöjning tilldelas.

I det fall, då kompetent person icke kunde erhållas för den bestämda avlöningen, finge ett högre belopp utbetalas. Vi avse sålunda ett borttagande av utbudande på entreprenad.

Det kan måhända invändas, att vårt land är så glest befolkat, att lantbrevbärarna i flesta fall icke ha daglig sysselsättning, men en löneprincip kan i alla händelser fastställas, vilket exemplet från Norge visar.

Dessutom uppstå i allt större utsträckning tätare befolkade samhällen på landsbygden.

Även i de s. k. förstadssamhällena, i befolkningshänseende ofta jämförbara med städer, tillämpas för postbefordringen samma otidsenliga system. Postbefordringen inom sådana samhällen är också föremål för berättigade klagomål från befolkningens sida.»

Över motionen inhämtades generalpoststyrelsens yttrande, som finnes fogat vid det utav andra kammarens tredje tillfälliga utskott år 1915 avgivna utlåtande. Häruti anförde utskottet:

»Av generalpoststyrelsens yttrande framgår, att enligt generalpoststyrelsens uppfattning de förhållanden, under hvilka lantbrevbärningen arbetar i Norge, äro i motsats mot vad som är fallet i Danmark, ganska likartade med dem i Sverige. Utskottet har därför tagit del av de uppgifter rörande lantbrevbärningens organisation i Norge, som nyligen på begäran lämnats generalpoststyrelsen av det norska departementet för de offentliga arbetena.

Enligt vad dessa upplysningar giva vid handen, är i Norge lantbrevbärarnas eller, såsom de kallas, lantpostbudens avlöning och tjänstgöring högst olika i landets särskilda delar och å de särskilda postlinjerna. Beträffande de flesta linjerna gäller det, att vederbörande åtaga sig postföringen för att därigenom erhålla en biinkomst. Turerna äro 1—6 i veckan. Ersättningen anpassas efter linjens längd, besvärighet och postmängden ävensom använd tid. I regel uppgår ersättningen till 9 à 10 öre

per tillryggalagd kilometer, men varierar i övrigt från 3 à 4 öre till 20 öre per kilometer. Sistnämnda belopp betalas i regel blott å linjer med åkande postbefordran samt å linjer, som utgående från städer eller större trafikcentra, genomlöpa tätt bebyggda trakter. Liksom linjernas längd är högst olika, så är också den tid, som åtgår för turerna, högst olika och kan variera från 2—3 timmar till 2—3 dygn och ännu mer.

På grund av dessa högst olikartade förhållanden å de särskilda linjerna har man icke kunnat fastslå någon bestämd norm för ersättningen. När fråga uppstår om inrättande av ny lantpostlinje, skall tillika lämnas uppgift på den ersättning, som bör fastställas för postbudet, och infordras därefter anbud om åtagande av brevbäringen å linjen, helst för tre år eller längre tid. När ledighet uppstår å befintlig linje, anslås beställningen såsom lantpostbud å densamma ledig med angivande av den för linjen fastställda ersättningen. Kan platsen med denna ersättning icke på ett tillfredställande sätt besättas, skall vederbörande postmästare — vilken det tillkommer att antaga lantpostbud — till poststyrelsen avgiva förslag om lörens höjande med tjänliga upplysningar tillika för bedömande av behovet av linjens uppehållande, däribland uppgift över den genomsnittliga, årliga brevmängden och beloppet av försålda frimärken det sista året. Härvid skall även bifogas uttalande av länsman och kommunalordförande därom, huruvida den föreslagna ersättningen kan anses vara lämplig ersättning för linjen. Därest postbud själv skulle göra framställning om förhöjning av ersättningen, skall, då dylik framställning insändes till poststyrelsen, vid densamma fogas upplysning om de förhållanden, vartill hänsyn bör tagas vid frågans beprövande, samt upplysning om postens storlek och beloppet av försålda frimärken, ävensom liknande uttalanden, som nyss sagts, av postmästaren, länsman och kommunalordföranden.

Av det nu anförda framgår, att på grund av den mångfald olika förhållanden, som måste öva inflytande på landtbrevbärarnas avlöning, man visserligen icke kunnat fastställa enhetliga normer för ersättningens storlek, men att man väl i det enskilda fallet sett sig i stånd att bestämma en ersättning, vilken, avpassad efter de olika lokala förhållandena, bekantgöres samtidigt som platsen förklarats vara till ansökan ledig.

Utskottet anser, att det angivna tillvägagångssättet i Norge för bestämmande av lantpostbuden tillkommande ersättning är värt att uppmärksammas. Enligt utskottets mening är det nämligen föga tilltalande att, på sätt som här sker, utbjuda lantbrevbäring på entreprenad, då därav bliver en följd, att de å lantbrevbäring spekulerande söka underbjuda varandra, varav i vissa fall kan föranledas, att personer åtaga sig lantbrevbäring

mot en ersättning, som icke motsvarar värdet av det av dem utförda arbetet, och att staten således erhåller detsamma till underpris. Visserligen är, som generalpoststyrelsen anmärker, sant, att enligt entreprenadförordningens bestämmelser anbud, enligt vilka den fordrade ersättningen »uppenbarligen» utgör underbetalning, icke ens skola upptagas till behandling, men utskottet håller före, att det tillämpade systemet, även med stor uppmärksamhet från generalpoststyrelsens sida för att förebygga de omnämnda missförhållandena, icke kan anses uti ifrågavarande avseende betryggande.

Utskottet är således av den uppfattningen, att, såvitt möjligt, rättelse härutinnan bör göras. Utskottet delar väl den av generalpoststyrelsen uttalade åsikten, att en så beskaffad avlöningsnorm för lantbrevbärarna, att enligt densamma hänsyn må kunna tagas till alla de skiftande förhållanden, varunder lantbrevbäringen utföres i vårt land, svårigen låter sig genomföras. En särskild omständighet, som utskottet härvid också tagit i betraktande, är, att, enligt vad utskottet inhämtat, de särskilda lantbrevbäringslinjerna ofta förändras i avseende å längd, sträckning m. m., varigenom måste bliva en följd, att befattningarna såsom lantbrevbärare ofta för vederbörande äro mera tillfälliga sysslor. Men i det enskilda fallet, då de lokala förhållandena liksom övriga på avlöningen inverkan faktorer äro kända, synes det utskottet, att det icke borde vara generalpoststyrelsen omöjligt att själv bestämma avlöningen och icke överlämna detta åt de om platsen konkurrerande sökandena.

Detta gäller i främsta rummet lantbrevbäringen inom förstadssamhällen samt inom andra tätt befolkade platser, där lantbrevbäringen även enligt generalpoststyrelsens utlåtande har en väsentligen helt annan karaktär än lantbrevbäringen på den egentliga landsbygden och oftast utföres varje dag, alla söckendagar eller åtminstone flertalet veckodagar samt ofta utgör lantbrevbärarens huvudsakliga sysselsättning. Att i dessa fall fastställa avlöningens storlek och angiva densamma vid platsernas kungörande borde icke kunna medföra några svårigheter.

Men även beträffande övriga lantbrevbäringslinjer torde det icke behöva möta alltför stora svårigheter att bestämma de ersättningar, som lämpligen böra utgå. Bestämmandet av desamma torde lämpligen kunna ske efter därom av den lokala postförvaltningen med hänsyn till linjens längd och besvärighet i avseende å post- och vägförhållanden m. m., turernas antal och därför åtgående tid samt ortens dyrhet uppgjort förslag.

Först när sökande icke anmält sig till platsen mot en av general-

poststyrelsen fastställd avlöning, kan enligt utskottets förmenande entreprenadsystemet kunna komma till användning.»

Utskottet hemställde, att andra kammaren måtte för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning det för lantbrevbärarens ordnande använda entreprenadsystemet kunde avskaffas samt, vidtaga de åtgärder, som härav kunde föranledas.

Denna hemställan bifölls av andra kammaren, varefter ärendet överlämnades till första kammaren, som hänvisade detsamma till förberedande behandling av sitt andra tillfälliga utskott, som i avgivet utlåtande, nr 15, anförde:

»Av generalpoststyrelsens i ärendet avgivna utlåtande synes framgå, att den skildring motionären givit av hithörande förhållanden i många avseenden ej är med verkligheten överensstämmande. Motionärerna framhåva särskilt att postverket vid lantbrevbärarens anställning skulle tillämpa ett entreprenadsystem, som med uteslutande av varje hänsyn till vederbörandes kvalifikationer och personliga ställning endast sökte åstadkomma ett underbjudande av de olika sökandena — ett system, som ej kunde vara ett statens verk värdigt.

Av generalpoststyrelsens utlåtande framgår emellertid, att såsom lantbrevbärare endast anställas myndiga, välfrejdade, skrivkunniga män, varjämte alltid erfordras intyg om pålitlighet samt lämplighet för sysslan, utfärdat av ecklesiastik- eller fögderitjänsteman, kommunalstämмоordförande, postmästare eller poststationsföreståndare eller annan person i officiell ställning, som äger kännedom om sökanden. Medellegan för lantbrevbäraren i vårt land har ungefär fördubblats sedan år 1907 och utgjorde år 1913 1 kr. 12 öre pr mil för åkande och 1 kr. 1 öre pr mil för gående lantbrevbärare. Denna medellega överstiger såväl medellegan i Norge, 90 öre pr mil, som ock de för lantbrevbäraren i Danmark fastställda grundbeloppen. Någon uppsägning av lantbrevbärare, så länge denne på ett tillfredsställande sätt fullgör sina åligganden, lär i regel icke äga rum, utom för de undantagsfall, då den kontraherade legan är oskäligt hög, en linje behöver indragas eller förändras. De understöd, som lantbrevbärare efter längre tids tjänstgöring kunna erhålla, hava genom nådigt brev den 20 juni 1913 höjts till $\frac{2}{3}$ av den vid avgången åtnjutna ersättningen och kunna numera erhållas efter 25 års tjänstgöring.

Generalpoststyrelsen har dessutom framhållit, att vid anställandet av lantbrevbärare postverket icke tillgodogör sig anbud, som kunna anses innebära underbetalning. Det nuvarande systemet är alltså icke ett rent entreprenadsystem, utan en viss minimitaxa tillämpas i praktiken, ehuru

denna taxa, därigenom att anbud infordras, ej blir fast utan så att säga automatiskt regleras för ortsförhållandena.

Motionärerna synas hava förbisett, att det här rör sig om en sysselsättning, som för cirka $\frac{2}{3}$ av dess utövare har karaktären av bisyssla. Att så är förhållandet framgår tydligt av generalpoststyrelsens utlåtande, enligt vilket för ett stort antal linjer erfordras mindre tid än 4 à 5 timmar pr dag för brevbäringens fullgörande liksom även flertalet linjer endast betjänas med 3 turer eller mindre pr vecka. Uppdraget i fråga kan ej heller alltid anses vara rent personligt.

Motionärernas förslag, att hädanefter endast allmänna och likartade av postverket publicerade minimitaxor skulle tillämpas i vårt land, synes utskottet icke kunna med fördel realiserars. Även om, såsom andra kammarens utskott föreslagit, minimitaxorna ej skulle fastställas för hela landet utan för de särskilda postdistrikten, äro även inom dessa ortsförhållandena flerstades så olikartade, att detta svårigen låter sig göra. De omständigheter, som hava betydelse för lantbrevbärarens syssla, äro ju flerfaldiga, icke blott linjernas längd och antalet turer samt postmängden, utan även väg- och terrängförhållanden, klimatet, i orten gällande arbetslöner, arten av befolkningens sysselsättningar o. s. v. I få länder torde dessa vara så skiftande som hos oss. På grund härav synes det utskottet som om det nuvarande systemet i avseende på dess förmåga att smidigt anpassa sig efter de lokala förhållandena, är tillfredsställande och överlägset det av motionärerna påyrkade.»

Utskottet hemställde, att första kammaren icke måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut; och blev denna utskottets hemställan av första kammaren bifallen, vadan alltså frågan förfallit.

Förevarande motion skiljer sig från den av herrar Nilsson i Tänga och Thorsson vid 1915 års riksdag väckta motion allenast därutinnan, att motionärerna vid innevarande års riksdag funnit lämpligt framhålla, att, vid en blivande utredning i ämnet, en alldeles speciell uppmärksamhet borde ägnas åt avlöningsförhållandena beträffande den brevbäring, som äger rum uti vissa förstads- eller andra stadsliknande samhällen. Motionärerna finna sistnämnda arbete vara av den beskaffenheten, att beträffande detsamma behovet av en reprenadsystemets ersättande med andra och mera rationella avlöningsnormer måste göras sig gällande med särskild skärpa.

Bortsett härifrån framstår såsom motionens huvudsyfte, att åstadkomma ett riksdagens uttalande därom, att det system, som hittills tillämpats vid lantbrevbäringens ordnande, principiellt icke vidare bör ifrågakomma vid rekrytering av ifrågavarande grupp av statstjänare.

Utskottet delar den uppfattning rörande ifrågavarande spørsmål, varåt andra kammarens tredje tillfälliga utskott vid 1915 års riksdag givit uttryck uti ovan intagna utlåtande samt hänvisar till detsamma.

Uti en vid första kammarens andra tillfälliga utskotts ovan omförmälda utlåtande utav herrar von Koch, Steffen och Östling fogad reservation, gjorde dessa reservanter, efter uttalande, att de ansågo som principiellt förkastligt, att staten vid anskaffande av arbetskraft använde sig av ett verkligt entreprenadsystem, gällande, att det uti ifrågavarande avseende tillämpade system icke utgjorde något rent entreprenadsystem, varför reservanterna, med konstaterande av att förbättringar i fråga om lantbrevbärarnas anställningsvillkor och löner vidtagits och ytterligare komma att vidtagas, ansågo sig kunna stanna vid förslag om ändrad benämning å sättet för lantbrevbärarekårens rekrytering.

Enahanda uppfattning rörande beskaffenheten av detta rekryterings-system ligger till grund för sistberörda av första kammaren godkända utlåtande. Förstakammarutskottet såväl som reservanterna därinom förmena att, när vid antagande av lantbrevbärare enligt gällande bestämmelser dels skall förebringas viss utredning rörande den sökandes personliga kvalifikationer för sysslan (intyg om pålitlighet och lämplighet), dels ock vederbörande postmyndigheter vid anställande av lantbrevbärare icke böra tillgodogöra sig anbud, som kunna anses innebära uppenbar underbetalning, systemet i själva verket icke medför de vådor, som skulle bliva följderna av tillämpningen utav ett entreprenadsystem utan här förekommande modifieringar i systemet.

Häremot torde till en början den invändningen kunna göras, att intet entreprenadsystem är så beskaffat, att prövning icke förekommer av anbudsgivarnas kvalifikationer för det ifrågavarande arbetet.

Vidare anser utskottet i likhet med andra kammarens tredje tillfälliga utskott vid 1915 års riksdag det vara uppenbart och även av erfarenheten bekräftat, att förefintligheten av en bestämmelse att icke tillgodogöra sig för låga entreprenadanbud icke utgör någon garanti emot att underbetalning kan komma att utgå.

Att nämnda förhållande, trots föreskrifter om intyg rörande personernas pålitlighet och lämplighet, understundom medfört att lantbrevbäring kommit att anförtros åt för ändamålet alldeles olämpliga personer, har inom utskottet vitsordats. Utskottet finner det också vara uppenbart att vådorna i berörda avseende måste vara större vid tillämpning av ett entreprenadsystem än eljest.

I fråga om sättet för det nu tillämpade systemets ersättande med an-

dra anställningsnormer kan utskottet jämväl ansluta sig till vad andra kammarens tredje tillfälliga utskott vid 1915 års riksdag härutinnan anfört. Detta anförande synes hava blivit av första kammarens andra tillfälliga utskott vid samma riksdag i viss mån missuppfattat. Andrakammarutskottet, som väl beaktat och särskilt framhållit svårigheterna i sådant avseende, har icke, såsom förstakammarutskottet anförde, föreslagit fastställande av minimitaxor ens för de särskilda postdistrikten. Däremot framhöll andrakammarutskottet, att det icke bör vara svårare för de svenska postmyndigheterna än för de norska att bestämma avlöningsförhållandena för de enskilda fallen allt efter som dessa kunde komma under prövning, och utskottet delar härutinnan den av utskottet år 1915 uttalade mening. Enligt utskottets förmenande torde ej heller några oöverbanneliga svårigheter böra möta för utarbetande av vissa allmänna grunder för bestämmande av den avlöning, som i det enskilda fallet bör utgå för bestridande av lantbrevbäringen.

Då under dryftandet av förevarande spörsmål framställdes farhågor för att ett avskaffande av entreprenadsystemet kunde komma att medföra en indragning av redan befintliga lantbrevbäringslinjer och ökade svårigheter för inrättandet av nya linjer, vill utskottet häremot hava uttalat, att anledning givetvis saknas för antagande, att postverket icke såsom hittills skulle vid utövandet av sina funktioner hava i sikte allmänhetens berättigade intressen.

Lika med motionärerna finner utskottet, att olägenheterna av nu ifrågavarande entreprenadsystem tydligast giva sig tillkänna uti de av motionärerna åsyftade större samhällena. Att så är fallet, beror naturligtvis därpå, att arbetet med brevbäringen oftast för dessa brevbärare blir deras huvudsakliga sysselsättning, och måste det vid sådant förhållande framstå såsom en felaktighet, att dessa befattningshavare i fråga om anställnings- och lönevillkor intaga en så avvikande ställning mot den, som intages av städernas brevbärare.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer utskottet:

att andra kammaren i anledning av herr Källmans m. fl. motion nr 13 måtte för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och i vilken utsträckning det för brevbäringens ordnande nu använda entreprenadsystem kunde avskaffas, särskilt i förstads- och andra stadsliknande samhällen och där brevbärin-

gen upptager största delen av brevbärarens tid, samt vidtaga de åtgärder, som härav kunde föranledas.

Stockholm den 16 februari 1917.

På utskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Reservation

av herr *Johansson* i Brånalt, som anført:

Utskottets hemställan rörande förevarande motion har jag icke kunnat biträda, såvitt den avser avskaffandet av entreprenadsystemet vid lantbrevbäringens ordnande på den egentliga landsbygden. Jag hyser, principiellt sett, den uppfattningen, att med hänsyn till den särskilda beskaffenheten av det arbete, varom här är fråga, entreprenadsystemet innebär de största möjligheter för beredande av sådana avlöningsförmåner, som motsvara den verkliga arten av det arbete, för vilket avlöningen skall utgå, detta särskilt med hänsyn till de vitt skilda olikheterna i ortsförhållandena i vårt land.

Härtill kommer, att det torde vara anledning att befara, att en förändring av avlöningsförhållandena i den föreslagna riktningen skulle komma att innebära en fara för en fri och på naturliga grunder baserad utveckling av lantbrevbäringen på flera orter inom landet.

På grund härav har jag icke kunnat biträda utskottets hemställan, såvitt densamma avser andra orter än förstäder och andra stadsliknande samhällen.